

217.

U K Ł A D

Polsko-Niemiecki o obrocie prawnym podpisany w Warszawie dnia 5 marca 1924 roku.
(Ratyfikowany zgodnie z ustawą z dn. 19 grudnia 1924 r.—Dz. U. R. P. z 1925 r. № 1, poz. 8).

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ,
MY, STANISŁAW WOJCIECHOWSKI,
PREZYDENT RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ,

wszem wobec i każdemu z osobna, komu o tem wiedzieć należy, wiadomem czynimy:

Dnia piątego marca tysiąc dziewięćset dwudziestego czwartego roku w Warszawie został podpisany Układ pomiędzy Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Rzeszy Niemieckiej o obrocie prawnym o dosłownem brzmieniu następującem:

Układ Polsko-Niemiecki o obrocie prawnym.

Rzeczpospolita Polska i Rzesza Niemiecka, powodowane życzeniem uproszczenia wzajemnego obrotu prawnego, zawarły niniejszy układ.

W tym celu mianowały swymi Pełnomocnikami:

Rząd Polski:

Prezesa Oddziału Generalnej Prokuratorji w Poznaniu pana Dr. Witolda Prądzyńskiego,

Deutsch-Polnischer Vertrag über den Rechtsverkehr.

Das Deutsche Reich und die Republik Polen haben, von dem Wunsche geleitet, den wechselseitigen Rechtsverkehr zu fördern,

den nachstehenden Vertrag abgeschlossen,

Zu diesem Zwecke haben sie zu Bevollmächtigten ernannt:

die Deutsche Regierung:

den Wirklichen Geheimen Legationsrat, Ministerialdirektor im Auswärtigen Amt, Herrn Karl Edler von Stockhammern,

Rząd Niemiecki:

Rzeczywistego Tajnego Radcę Legacyjnego, Dyrektora Ministerjalnego w Urzędzie dla Spraw Zagranicznych pana Karl Edler von Stockhammern,

którzy po przedłożeniu swoich pełnomocnictw, uznanych za sporządzone w dobrej i należytej formie, zgodzili się na następujące postanowienia:

Rozdział pierwszy.**Ochrona prawna w sprawach cywilnych.****Artykuł 1.**

Obywatele jednego z Państw, zawierających niżej wymieniony układ, będą w sprawach cywilnych traktowani na obszarze drugiego Państwa w przedmiocie sądowej ochrony swej osoby i swej własności narówni z obywatelami własnego Państwa. Sądowa opieka polega na tem, że mają oni swobodny i niezmiernie ograniczony dostęp do sądów i że mogą występować przed nimi pod temi samymi warunkami, co obywatele własnego Państwa.

Artykuł 2.

(1) Na obywateli jednego Państwa, którzy występują przed sądami drugiego Państwa jako powodowie lub interwenjenci, nie wolno z tego powodu, że są obcokrajowcami lub że nie mają w danym Państwie miejsca zamieszkania lub pobytu, nakładać obowiązku dania zabezpieczenia albo złożenia do depozytu pod jakąkolwiek nazwą.

(2) To samo stosuje się w przedmiocie zaliczki, której należałoby żądać od powodów lub interwenjentów celem pokrycia kosztów sądowych.

Artykuł 3.

(1) Jeżeli na obszarze jednego Państwa zasądzone na zwrot kosztów sporu powoda lub interwenjenta, który w myśl artykułu 2 lub w myśl ustawy obowiązującej w Państwie, w którym wniesiono skargę, jest uwolniony od dania zabezpieczenia, od złożenia do depozytu lub od złożenia zaliczki, wówczas wspomniane orzeczenie o zwrocie kosztów sporu ma być także na obszarze drugiego Państwa uznane przez właściwą władzę za wykonalne bez liczenia za to jakichkolwiek kosztów. Wniosek może podać interesowana strona w drodze dyplomatycznej lub bezpośrednio u właściwej władzy.

(2) Ta sama zasada stosuje się do rozstrzygnięć sądowych, ustalających później koszty sporu.

(3) Za rozstrzygnięcia sądowe należy uważać także uchwały, wydane przez sekretarzy sądowych w granicach ich kompetencji, a ustalających koszty.

Artykuł 4.

(1) O uznaniu wykonalności wspomnianych w artykule 3 rozstrzygnięć w przedmiocie kosztów orzeka się bez wysłuchania stron, jednak bez ujemy dla późniejszego rekursu, przysługującego stronie zasądzonej wedle ustawodawstwa tego Państwa, na którego obszarze wykonanie nastąpi.

(2) Przytem należy jedynie zbadać:

die Polnische Regierung:

den Präsidenten des Generalprokuraturamts in Posen, Herrn Dr. Witold Prądzyński,

die ihre Vollmachten vorgelegt, in guter und gehöriger Form befunden und folgende Bestimmungen vereinbart haben:

Erster Abschnitt.**Rechtsschutz in bürgerlichen Angelegenheiten.****Artikel 1.**

Die Angehörigen einer der vertragsschliessenden Staaten geniessen im Gebiete des anderen Staates in bürgerlichen Angelegenheiten hinsichtlich des gerichtlichen Schutzes ihrer Person und ihres Eigentums die gleiche Behandlung wie die Landesangehörigen. Der gerichtliche Schutz besteht darin, dass sie freien und ungehinderten Zutritt zu den Gerichten haben und dort unter denselben Bedingungen wie die Landesangehörigen auftreten können.

Artikel 2.

(1) Den Angehörigen des einen Staates, die vor den Gerichten des anderen Staates als Kläger oder Intervenienten auftreten, darf wegen ihrer Eigenschaft als Ausländer oder wegen Mangels eines inländischen Wohnsitzes oder Aufenthalts keine Sicherheitsleistung oder Hinterlegung, unter welcher Benennung es auch sei, auferlegt werden.

(2) Das Gleiche gilt für die Vorauszahlung, die von den Klägern oder Intervenienten zur Deckung der Gerichtskosten einzufordern wäre.

Artikel 3.

(1) Ergeht im Gebiete des einen Staates eine Verurteilung in die Prozesskosten gegen einen Kläger oder Intervenienten, der von der Sicherheitsleistung, Hinterlegung oder Vorauszahlung auf Grund des Artikels 2 oder eines im Staate der Klageerhebung geltenden Gesetzes befreit ist, so ist diese Verurteilung auch im Gebiete des anderen Staates durch die zuständige Behörde kostenfrei für vollstreckbar zu erklären. Der Antrag kann im diplomatischen Wege oder unmittelbar bei der zuständigen Behörde durch die beteiligte Partei gestellt werden.

(2) Die gleiche Regel findet Anwendung auf gerichtliche Entscheidungen, durch die Prozesskosten später festgesetzt werden.

(3) Unter gerichtlichen Entscheidungen sindt auch die von Gerichtsschreibern innerhalb ihrer Zuständigkeit erlassenen Kostenfestsetzungsbeschlüsse zu verstehen.

Artikel 4.

(1) Die im Artikel 3 erwähnten Kostenentscheidungen werden ohne Anhörung der Parteien, jedoch unbeschadet eines späteren Rekurses der verurteilten Partei, gemäss der Gesetzgebung des Staates, in dessen Gebiet die Vollstreckung betrieben wird, für vollstreckbar erklärt.

(2) Dabei ist nur zu prüfen:

1. Czy wedle ustaw kraju, w którym orzeczono zasądzenie, wypis rozstrzygnięcia czyni zadość warunkom potrzebnym do oceny jego mocy dowodowej;

2. Czy wedle tych ustaw rozstrzygnięcie jest prawomocne.

(3) Jako dowód zaistnienia powyższych warunków wystarcza poświadczenie prezesa właściwego (sądu ziemiańskiego) trybunału pierwszej instancji, lub jeżeli sądem rozstrzygającym jest sąd wyższego rzędu, poświadczenie prezesa tego sądu, stwierdzające prawomocność.

(4) Do wniosku należy dołączyć przekład odpowiedniej części rozstrzygnięcia oraz wspomniane w ust. 3 poświadczenie w języku oficjalnym wezwanego Państwa. Przekłady winny być uwierzytelnione przez dyplomatycznego lub konsularnego przedstawiciela Państwa wzywającego lub wezwanego albo przez sędziego Państwa wzywającego.

Artykuł 5.

Obywateli jednego Państwa dopuszcza się w drugim Państwie do korzystania z prawa ubogich pod temi samemi warunkami, jak obywateli własnego Państwa.

Artykuł 6.

(1) Świadcstwo ubóstwa musi być wystawione przez władze zwykłego miejsca pobytu wnioskodawcy albo w braku takiego miejsca przez władze chwilowego miejsca pobytu.

(2) Jeżeli wnioskodawca nie przebywa w jednym z obu Państw, wystarcza świadectwo właściwego przedstawiciela dyplomatycznego lub konsularnego.

Artykuł 7.

(1) Władza powołana do wystawienia świadectwa ubóstwa może zasięgać u władz drugiego Państwa wyjaśnień co do stosunków majątkowych wnioskodawcy.

(2) Władzy, która ma rozstrzygać w sprawie wniosku o przyznanie prawa ubogich, służy w zakresie jej działań urzędowych prawo badania powtórnego świadectw i wyjaśnień.

(3) Jeżeli obywatelowi jednego Państwa właściwa władza przyznała prawo ubogich, natenczas przysługuje mu to prawo także przy wszystkich czynnościach procesowych, łącznie z czynnościami należącymi do instancji egzekucyjnej, które odnoszą się do tego samego sporu i mają być na podstawie pierwszego i drugiego rozdziału niniejszego układu przedsięwzięte przed sądami drugiego Państwa.

Artykuł 8.

Najwyższa władza zarządu wymiaru sprawiedliwości — w Polsce Ministerstwo Sprawiedliwości, w Rzeszy Niemieckiej Ministerstwo Sprawiedliwości dla Rzeszy Niemieckiej — winna udzielać na wezwa-

1. ob nach den Gesetzen des Landes, wo die Verurteilung ausgesprochen ist, die Ausfertigung der Entscheidung die für ihre Beweiskraft erforderlichen Bedingungen erfüllt;

2. ob nach diesen Gesetzen die Entscheidung rechtskräftig ist.

(3) Zum Nachweis dieser Erfordernisse ist eine Bescheinigung des Präsidenten des zuständigen Landgerichts (Gerichtshof erster Instanz) oder, wenn das entscheidende Gericht ein Gericht höherer Ordnung ist, des Präsidenten dieses Gerichts, ausreichend, dass die Entscheidung rechtskräftig ist.

(4) Dem Antrage ist eine Übersetzung des entscheidenden Teils der Entscheidung sowie der im Abs. 3 erwähnten Bescheinigung in die offizielle Sprache des ersuchten Staates beizufügen. Die Übersetzungen sind durch den diplomatischen oder konsularischen Vertreter des ersuchenden oder ersuchten Staates oder durch einen Richter des ersuchenden Staates zu beglaubigen.

Artikel 5.

Die Angehörigen des einen Staates werden im anderen Staate zum Armenrecht unter denselben Bedingungen wie die Landesangehörigen zugelassen.

Artikel 6.

(1) Die Bescheinigung des Unvermögens muss von den Behörden des gewöhnlichen Aufenthaltsortes des Antragstellers oder in Ermangelung eines solchen von den Behörden seines derzeitigen Aufenthaltsortes ausgestellt sein.

(2) Hält sich der Antragsteller nicht in einen der beiden Staaten auf, so ist die Bescheinigung des für den Antragsteller zuständigen diplomatischen oder konsularischen Vertreters seines Staates ausreichend.

Artikel 7.

(1) Die zur Ausstellung der Bescheinigung über das Unvermögen zuständige Behörde kann bei den Behörden des anderen Staates Auskünfte über die Vermögenslage des Antragstellers einziehen.

(2) Die Behörde, die über den Antrag auf Bewilligung des Armenrechts zu entscheiden hat, behält in den Grenzen ihrer Amtsbefugnisse das Recht, die Bescheinigungen und Auskünfte einer Nachprüfung zu unterziehen.

(3) Ist einem Angehörigen des einen Staates von der zuständigen Behörde das Armenrecht bewilligt, so soll ihm dieses Recht auch in allen Prozesshandlungen einschliesslich der zur Vollstreckungsinstanz gehörigen zustehen, die sich auf denselben Rechtsstreit beziehen und vor den Gerichten des anderen Staates auf Grund des ersten und zweiten Abschnittes dieses Vertrages vorgenommen werden.

Artikel 8.

Die oberste Justizverwaltungsbehörde jedes Staates—im Deutschen Reiche das Reichsministerium der Justiz, in Polen das Justizministerium — erteilt auf ein Ersuchen der obersten Justizverwaltungs-

nie najwyższej władzy zarządu wymiaru sprawiedliwości drugiego Państwa, które to wezwanie należy w drodze dyplomatycznej dalej posłać, wyjaśnić co do prawa obowiązującego w jej Państwie.

Rozdział drugi.

Pomoc prawna w sprawach cywilnych.

Artykuł 9.

(1) W cywilnych sprawach spornych i w sprawach sądownictwa niespornego skutecznia się doręczenie pism i załatwienie wezwań o pomoc prawną w drodze bezpośredniego znoszenia się władz obu Państw.

(2) Do wysyłania wniosku o doręczenie i wezwań o pomoc prawną są właściwymi wszystkie władze sądowe, zaś do ich przyjmowania właściwymi są w Polsce tylko prezesi trybunałów pierwszej instancji, w Rzeszy Niemieckiej tylko prezesi sądów ziemiańskich. Pisma sporządzone w załatwieniu wniosków o doręczenie i wezwań o pomoc prawną należy przelać bezpośrednio władzy wzywającej.

(3) W razie miejscowej niewłaściwości władzy wezwanej należy wezwanie przelać z urzędu właściwej władzy i o tem niezwłocznie zawiadomić władzę wzywającą.

Artykuł 10.

(1) Wnioski o doręczenie i pisma zawierające wezwanie o pomoc prawną należy wystosowywać w języku oficjalnym Państwa wzywającego. Winny one zawierać wymienienie władzy wzywającej oraz nazwiska i oznaczenie stron. Nadto wnioski o doręczenie winny podawać adres odbiorcy i rodzaj pisma, które ma być doręczone.

(2) Do wniosków o doręczenie będą używać oba Rządy wzorów, sporządzanych w dwóch językach, a wzory te prześlą sobie oba Rządy wzajemnie.

Artykuł 11.

(1) Doręczeniem winna się zająć właściwa władza Państwa wezwanego. Władza ta może, pominiawszy wypadki przewidziane ust. 2, ograniczyć się do skutecznienia doręczenia przez oddanie pisma odbiorcy, o ile on zgadza się na przyjęcie tego pisma.

(2) Jeżeli pismo, przeznaczone do doręczenia, sporządzone jest w języku oficjalnym Państwa wezwanego lub zaopatrzone w przekład w tymże języku, władza wezwana, stosownie do życzenia władzy wzywającej, winna doręczyć to pismo w sposób przepisany jej wewnętrznym ustawodawstwem dla doręczeń tego rodzaju, albo też w inny szczególny sposób, o ile tenże nie sprzeciwia się jej ustawodawstwu.

(3) Pod względem uwierzytelnienia przekładów stosuje się przepisy ust. 4 artykułu 4.

behörde des anderen Staates, das im diplomatischen Wege weiterzuleiten ist, Auskunft über das in ihrem Staate geltende Recht.

Zweiter Abschnitt.

Rechtshilfe in bürgerlichen Angelegenheiten.

Artikel 9.

(1) In bürgerlichen Rechtsstreitigkeiten und Angelegenheiten der freiwilligen Gerichtsbarkeit erfolgt die Zustellung von Schriftstücken und die Erledigung von Rechtshilfeersuchen im unmittelbaren Geschäftsverkehr der Behörden der beiden Staaten.

(2) Für die Absendung von Zustellungsanträgen und Rechtshilfeersuchen sind alle gerichtlichen Behörden für ihre Entgegennahme sind auf Seiten des Deutschen Reichs nur die Landgerichtspräsidenten auf Seiten Polens nur die Präsidenten der Gerichtshöfe erster Instanz zuständig. Die in Erledigung der Zustellungsanträge und Rechtshilfeersuchen entstandenen Schriftstücke werden der ersuchenden Behörde unmittelbar übersandt.

(3) Im Falle der örtlichen Unzuständigkeit der ersuchten Behörde ist das Ersuchen von Amtswegen an die zuständige Behörde abzugeben und die ersuchende Behörde hiervon unverzüglich zu benachrichtigen.

Artikel 10.

(1) Zustellungsanträge und Ersuchungsschreiben sind in der offiziellen Sprache des ersuchenden Staates abzufassen. Sie haben die ersuchende Behörde sowie den Namen und die Stellung der Parteien anzugeben. Zustellungsanträge haben ausserdem die Anschrift des Empfängers und die Art des zuzustellenden Schriftstücks zu bezeichnen.

(2) Für Zustellungsanträge werden die von den beiden Regierungen einander mitzuteilenden doppel-sprachigen Formulare benutzt.

Artikel 11.

(1) Für die Zustellung hat die zuständige Behörde des ersuchten Staates Sorge zu tragen. Diese Behörde kann sich, abgesehen von den im Absatz 2 vorgesehenen Fällen, darauf beschränken, die Zustellung durch Übergabe des Schriftstücks an den Empfänger zu bewirken, sofern er zur Annahme bereit ist.

(2) Auf Wunsch der ersuchenden Behörde hat die ersuchte Behörde das zuzustellende Schriftstück, wenn es in der offiziellen Sprache des ersuchten Staates abgefasst oder von einer Übersetzung in diese Sprache begleitet ist, in der durch ihre innere Gesetzgebung für die Bewirkung gleichartiger Zustellungen vorgeschriebenen Form oder in einer besonderen Form zuzustellen, sofern diese ihrer Gesetzgebung nicht zuwiderläuft.

(3) Hinsichtlich der Beglaubigung der Übersetzungen finden die Vorschriften des Artikel 4 Abs. 4 Anwendung.

Artykuł 12.

(1) Jako dowód doręczenia służyć będzie albo zaopatrzone w datę i uwierzytelnione potwierdzenie odbioru ze strony odbiorcy albo poświadczenie władzy wezwanej, stwierdzające fakt doręczenia, jego formę i czas.

(2) Jeżeli pismo, przeznaczone do doręczenia, przesłano w dwóch równych egzemplarzach, powinno się potwierdzenie odbioru lub poświadczenie zamieścić na jednym z tych egzemplarzy lub z nim złączyć.

Artykuł 13.

Każde Państwo ma prawo własnym obywatelom, przebywającym na obszarze drugiego Państwa skutecznie, jednak bez stosowania przymusu, doręczenia przez swoich dyplomatycznych lub konsularnych przedstawicieli.

Artykuł 14.

(1) Władza sądowa, do której skierowano wezwanie o pomoc prawną, winna je wykonać i użyć przy tem takich samych środków przymusowych, jak przy załatwianiu wezwania własnych władz albo wniosku, przedstawionego w tym samym celu przez stronę interesowaną. Środków przymusowych nie potrzeba stosować, gdy chodzi o osobiste stawiennictwo stron spór wiodących.

(2) Władzę wzywającą należy na jej żądanie zawiadomić o czasie i miejscu, w którym ma być na wezwanie czynność podjęta, a to w tym celu, aby strona interesowana mogła być przy tym obecna.

Artykuł 15.

Wezwania o pomoc prawną mają być załatwione w formie przepisanej ustawodawstwem Państwa wezwanego. Atoli należy zadość uczynić wnioskowi władzy wzywającej do zastosowania w postępowaniu pewnej szczególnej formy, jeżeli forma ta nie sprzeciwia się ustawodawstwu Państwa wezwanego.

Artykuł 16.

Można odmówić załatwienia wniosków o doręczenie i wezwań o pomoc prawną tylko wówczas, jeżeliby załatwienie według zapatrywania Państwa, na którego obszarze ono ma nastąpić, mogło naruszyć jego prawa zwierzchnicze lub jego bezpieczeństwo.

Artykuł 17.

(1) Za załatwienie wniosków o doręczenie i wezwań o pomoc prawną nie będzie się pobierać żadnych opłat ani żądać zwrotu wydatków, z wyjątkiem odszkodowania zapłaconego biegłym.

(2) Władza wezwana winna jednak wysokość powstałych dla niej kosztów, których stosownie do ust. 1 Państwo wzywające nie ma zwrócić, podać do wiadomości władzy wzywającej, aby ona mogła je

Artikel 12.

(1) Die Zustellung wird nachgewiesen entweder durch ein mit Datum versehenes und beglaubigtes Empfangsbekennnis des Empfängers oder durch ein Zeugnis der ersuchten Behörde, aus dem sich die Tatsache, die Form und die Zeit der Zustellung ergeben.

(2) Ist das zuzustellende Schriftstück in zwei gleichen Stücken übermittelt worden, so soll das Empfangsbekennnis oder das Zeugnis auf eines der beiden Stücke gesetzt oder damit verbunden werden.

Artikel 13.

Jeder der beiden Staaten hat die Befugnis, Zustellungen an eigene Staatsangehörige, die sich im Gebiete des anderen Staates befinden, durch seine diplomatischen oder konsularischen Vertreter ohne Anwendung von Zwang bewirken zu lassen.

Artikel 14.

(1) Die Gerichtsbehörde, an die das Rechtshilfeersuchen gerichtet wird, ist verpflichtet, ihm zu entsprechen und dabei dieselben Zwangsmittel anzuwenden, wie bei der Erledigung eines Ersuchens der eigenen Behörden oder eines zum gleichen Zwecke gestellten Antrages einer beteiligten Partei. Die Zwangsmittel brauchen nicht angewendet zu werden, wenn es sich um das persönliche Erscheinen streitender Parteien handelt.

(2) Die ersuchende Behörde ist auf ihr Verlangen von der Zeit und dem Orte der auf das Ersuchen vorzunehmenden Handlung zu benachrichtigen, damit die beteiligte Partei in der Lage ist, ihr beizuwohnen.

Artikel 15.

Rechtshilfeersuchen werden in der durch die Gesetzgebung des ersuchten Staates vorgeschriebenen Form erledigt. Jedoch ist dem Antrage der ersuchenden Behörde, dass nach einer besonderen Form verfahren werde, zu entsprechen, wenn diese Form der Gesetzgebung des ersuchten Staates nicht zuwiderläuft.

Artikel 16.

Zustellungsanträge und Rechtshilfeersuchen können nur abgelehnt werden, wenn der Staat, in dessen Gebiet sie erledigt werden sollen, sie für geeignet hält, seine Hoheitsrechte oder seine Sicherheit zu gefährden.

Artikel 17.

(1) Für die Erledigung von Zustellungsanträgen und Rechtshilfeersuchen werden Gebühren und Auslagen irgendwelcher Art mit Ausnahme der an Sachverständige gezahlten Entschädigungen nicht erhoben.

(2) Die ersuchte Behörde hat jedoch den Betrag der ihr erwachsenen Auslagen, die nach Abs. 1 vom ersuchenden Staate nicht zu erstatten sind, der ersuchenden Behörde mitzuteilen, damit diese sie von

ściągnąć od osoby, obowiązanej do ich uiszczenia. Kwoty ściągnięte zatrzymuje Państwo wzywające.

der zur Erstattung verpflichteten Person einziehen kann. Die eingezogenen Beträge behält der ersuchende Staat.

Rozdział trzeci.

Uwierzytelnienie (legalizacja) dokumentów.

Artykuł 18.

(1) Dokumenty, sporządzone, wystawione lub uwierzytelnione przez polski trybunał pierwszej instancji lub przez niemiecki sąd ziemiański albo przez polski lub niemiecki sąd wyższego rzędu, albo przez jedną z najwyższych lub wyższych polskich lub niemieckich władz administracyjnych lub przez najwyższy sąd administracyjny, a zaopatrzone w pieczęć lub stempel władzy, nie potrzebują dla użycia ich na obszarze drugiego Państwa uwierzytelnienia (legalizacji).

(2) O ile dokumenty zostały sporządzone, wystawione lub uwierzytelnione przez polskie lub niemieckie sądy nie wymienione w ust. 1, przez komornika sądowego lub przez wydział hipoteczny lub władzę upoważnioną do przyjmowania depozytów (urząd depozytowy), albo przez polskiego lub niemieckiego notariusza, natenczas dla użycia ich na obszarze drugiego Państwa wystarcza uwierzytelnienie (legalizacja) przez właściwego prezesa trybunału pierwszej instancji (prezesa sądu ziemiańskiego) i zaopatrzenie ich w pieczęć urzędową lub w stempel urzędowy. To samo obowiązuje przy dokumentach sporządzonych, wystawionych lub uwierzytelnionych przez sekretarza sądowego polskiego lub niemieckiego sądu. Jeżeli sekretarz sądowy należy do sądu wyższego rzędu, uwierzytelnienia dokona prezes tego sądu.

Rozdział czwarty.

Wyciągi z ksiąg stanu cywilnego.

Artykuł 19.

(1) Władze obu Państw będą sobie wzajemnie na wniosek udzielać wyciągów z rejestrów urodzin, ślubów i wypadków śmierci.

(2) Wnioski władz należy skierowywać bezpośrednio do najwyższej władzy administracyjnej drugiego Państwa, właściwej do prowadzenia rejestrów. W przedmiocie języka, w jakim ma być ułożone pismo zawierające podanie, stosuje się odpowiednio postanowienia ust. 1 artykułu 10. Wezwana władza rejestrowa przesyła dokument bezpośrednio władzy wzywającej. Jeżeli wniosek podano wyraźnie w interesie urzędowym, nie pobiera się opłat.

(3) Osoby prywatne mogą swe wnioski skierowywać bezpośrednio do władzy rejestrowej drugiego Państwa. Za załatwienie ich nie będzie się od nich żądać wyższych opłat niż od obywateli własnego Państwa. Jeżeli wnioskodawca przedłożył po myśli artykułu 6 niniejszego układu świadectwo ubóstwa, wniosek załatwi się bezpłatnie.

Dritter Abschnitt.

Beglaubigung (Legalisation) von Urkunden.

Artikel 18.

(1) Urkunden, die von einem deutschen Landgericht oder einem polnischen Gerichtshof erster Instanz oder einem deutschen oder polnischen Gericht höherer Ordnung, von einer der obersten oder höheren deutschen, oder polnischen Verwaltungsbehörden oder von einem obersten Verwaltungsgericht aufgenommen, ausgestellt oder beglaubigt und mit dem Siegel oder Stempel der Behörde versehen sind, bedürfen zum gebrauch im Gebiete des anderen Staates keiner Beglaubigung (Legalisation).

(2) Für Urkunden, die von einem der im Abs. 1 nicht erwähnten deutschen oder polnischen Gerichte, einem Gerichtsvollzieher oder einem Grundbuchamt oder einer Hinterlegungsstelle (Depositenamnt) oder einem deutschen oder polnischen Notar aufgenommen, ausgestellt oder beglaubigt sind, genügt zum Gebrauch im Gebiete des anderen Staates die Beglaubigung (Legalisation) durch den zuständigen Landgerichtspräsidenten (Präsidenten des Gerichtshofs erster Instanz) unter Beifügung des Amtssiegels oder Amtsstempels. Das Gleiche gilt für die von einem Gerichtsschreiber eines deutschen oder polnischen Gerichts aufgenommenen, ausgestellten oder beglaubigten Urkunden, Gehört der Gerichtsschreiber einem Gericht höherer Ordnung an, so erfolgt die Beglaubigung durch den Präsidenten dieses Gerichts.

Vierter Abschnitt.

Mitteilung standesamtlicher Urkunden.

Artikel 19.

(1) Die Behörden beider Staaten werden auf Antrag Auszüge aus den Registern für Geburten, Eheschliessungen und Todesfälle oder beglaubigte Abschriften der Eintragungen erteilen.

(2) Anträge von Behörden werden unmittelbar an die für die Registerführung zuständige oberste Verwaltungsbehörde des anderen Staates gerichtet. Hinsichtlich der Sprache der Ersuchungsschreiben finden die Bestimmungen des Artikels 10 Abs. 1 entsprechende Anwendung. Die ersuchte Registerbehörde übersendet die Urkunde unmittelbar an die ersuchende Behörde. Gebühren werden nicht erhoben, wenn der Antrag ausdrücklich im amtlichen Interesse gestellt wird.

(3) Privatpersonen können Anträge unmittelbar an die Registerbehörde des anderen Staates richten. Sie haben für die Erledigung keine höheren Gebühren zu zahlen, als die Landesangehörigen. Legt ein Antragsteller eine Bescheinigung des Unvermögens gemäss Artikel 6 dieses Vertrages vor, so wird der Antrag gebührenfrei erledigt.

Rozdział piąty.

Fünfter Abschnitt.

Postanowienia końcowe.

Schlussbestimmungen.

Artykuł 20.

Artikel 20.

W zrozumieniu niniejszego układu uważa się za język oficjalny w Polsce język polski, w Rzeszy Niemieckiej—język niemiecki.

Als offizielle Sprache im Sinne dieses Vertrages gilt für das Deutsche Reich die deutsche, für Polen die polnische Sprache.

Artykuł 21.

Artikel 21.

(1) Rządy Polski i Niemiecki udzielą sobie wykaz, obejmujący miejscowy podział swych sądów, podpadających pod artykuł 18 sądów administracyjnych, najwyższych władz administracyjnych i wyższych władz administracyjnych, tudzież najwyższych władz administracyjnych, powołanych do wykonania artykułu 19, i zawiadamiać się będą o zaszytych w wykazie zmianach.

(1) Die Deutsche und die Polnische Regierung werden sich die örtliche Gliederung ihrer Gerichte, der unter Artikel 18 fallenden Verwaltungsgerichte, obersten Verwaltungsbehörden und höheren Verwaltungsbehörden, der für die Ausführung des Artikel 19 zuständigen obersten Verwaltungsbehörden sowie deren Änderungen mitteilen.

(2) Wykaz wyższych władz administracyjnych można tylko w porozumieniu się obu Rządów uzupełnić.

(2) Das Verzeichnis der höheren Verwaltungsbehörden kann nur im Einverständnis beider Regierungen ergänzt werden.

Artykuł 22.

Artikel 22.

Układ niniejszy pozostaje w mocy także i w tym wypadku, gdyby Polska przystąpiła do Konwencji Haskiej z dnia 17-go lipca 1905 r. o postępowaniu w spornych sprawach cywilnych.

Dieser Vertrag soll auch für den Fall in Wirksamkeit bleiben, dass Polen dem Haager Abkommen über den Zivilprozess vom 17 Juli 1905 beitrifft.

Artykuł 23.

Artikel 23.

Z chwilą wejścia w życie niniejszego układu tracą moc obowiązującą postanowienia artykułu 4 polsko-niemieckiego układu z dnia 12 kwietnia 1922 r. w przedmiocie przejęcia wymiaru sprawiedliwości na górnośląskim obszarze plebiscytowym.

Mit dem Inkrafttreten dieses Vertrages verlieren die Bestimmungen des Artikel 4 des deutsch-polnischen Abkommens, betreffend die Überleitung der Rechtspflege im oberschlesischen Abstimmungsgebiet, vom 12 April 1922 ihre Geltung.

Artykuł 24.

Artikel 24.

(1) Układ ten ma być ratyfikowany, a wymiana dokumentów ratyfikacyjnych winna nastąpić w Warszawie możliwie najprędzej.

(1) Dieses Abkommen soll ratifiziert und die Ratifikationsurkunden sollen sobald wie möglich in Warschau ausgetauscht werden.

(2) Układ wchodzi w życie po upływie dwóch miesięcy od dnia wymiany dokumentów ratyfikacyjnych. Może go wypowiedzieć każde z układających się Państw w całości lub odnośnie do poszczególnych rozdziałów, pozostaje jednak on w mocy jeszcze przez sześć miesięcy po wypowiedzeniu.

(2) Das Abkommen tritt zwei Monate nach dem Austausch der Ratifikationsurkunden in Kraft. Es kann von jedem der beiden Staaten ganz oder hinsichtlich einzelner Abschnitte gekündigt werden; es bleibt jedoch nach der Kündigung noch sechs Monate in Geltung.

Na dowód tego Pełnomocnicy podpisali układ w dwóch oryginalnych egzemplarzach w języku polskim i niemieckim i zaopatrzyli go swymi pieczęciami.

Zu Urkund dessen haben die Bevollmächtigten das Abkommen in doppelter Ausfertigung in deutscher und polnischer Urschrift unterzeichnet und mit ihren Siegeln versehen.

Działo się w Warszawie, dnia 5 marca 1924 r.

So geschehen in Warschau am 5 März 1924.

(L. S.) (—) Dr. Witold Prądzyński

(L. S.) (—) K. E. Stockhammern

Zaznajomiwszy się z powyższym układem, uznaliśmy go i uznajemy za słuszny, zarówno w całości, jak i każde z zawartych w nim postanowień, oświadczamy, że jest przyjęty, ratyfikowany i zatwierdzony.

i przyrzekamy, że będzie ściśle stosowany. Na dowód czego wydaliśmy Akt niniejszy, opatrzony pieczęcią Rzeczypospolitej Polskiej.

W Warszawie, dnia 4 maja 1925 r.

(—) *S. Wojciechowski*

Przez Prezydenta Rzeczypospolitej

Prezes Rady Ministrów:

(—) *W. Grabski*

Minister Spraw Zagranicznych:

(—) *Al. Skrzyński*

